

➔ Menekülés a győzelembe

Egy csapat kínai katona menetel a hófödte csúcson az 1934-ben kezdődött, úgynevezett „hosszú menetelés” idején. A nagy kerülőkkel tarkított visszavonulás során a Csianghszi tartománybeli bázisukról indultak el a Kína északnyugati részén fekvő Senhszi tartományba. A kommunisták Csang Kaj-sek Kuomintang hadserege elől menekültek: először nyugatra, majd északnak fordultak, egy év alatt 8000 mérföldnyi utat tétel meg. A körülbelül 80 000-es seregből a katonák csupán egytizede ért a kimerítő utazás végére; legtöbbjüket megölték a harcokban, betegség vagy éhínség végzett velük. A menetelést később Mao Ce-tung és Csou En-laj vezette, ők lettek a polgárháború központi alakjai, amely a kommunisták győzelmével ért véget 1949-ben.

EGY ÉV KÉPEKBEN

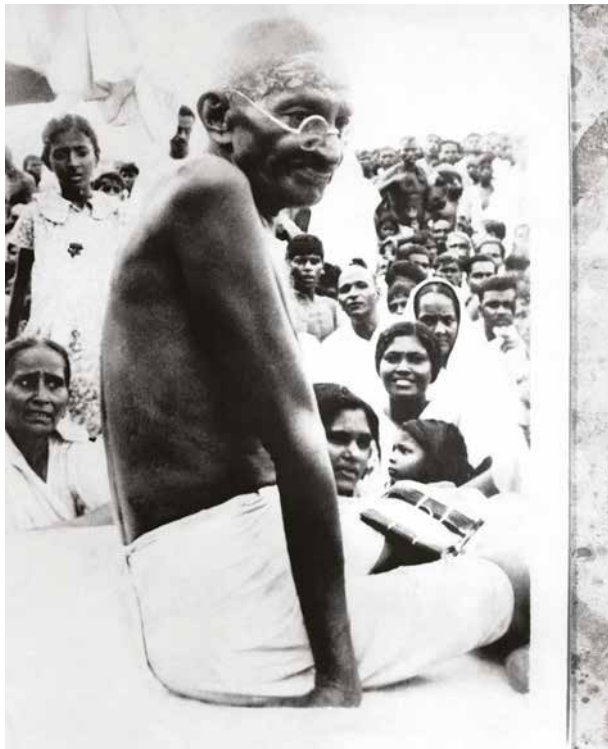
1934

Animáció és agitáció, kisugárzás és királygyilkosság

Miközben a kínai kommunista csapatok a túlélésért meneteltek, jobboldali nacionalista vezetők találkoztak Olaszországban.

Richard Overy mutatja be azt az évet, amikor művészek, filmkészítők, női atléták, tudósok és szélhámosok kerültek az újságok címlapjára →

🕒 A hangtalanokhoz intézett beszéd

Mahátma Gandhi, a Kongresszus-párt vezetője 1934. augusztus 6-án az indiai kasztrendszeren kívül eső, páriáknak vagy „érinthetetleneknek” is nevezett, legalsó kasztokba tartozókhöz beszél. Gandhi az 1932-es brit döntés ellen kampányol, amely arra irányult, hogy külön helyi választásokat tartsanak a legalsó kasztokba tartozóknak (és más indiai kisebbségnek), tovább erősítve kirekesztett helyzetüket. A döntést még az év folyamán hatályon kívül helyezték. Gandhit sokszor zárták börtönbe erőszakmentes tiltakozása és a brit uralom elleni fellépése miatt, de kitarató kampánya segített abban, hogy India 1947-ben elnyerje függetlenségét.

🕒 A szakadár

Részlet a radikális mexikói művész, Diego Rivera 1934-ben, a mexikóvárosi Palacio de Bellas Artes számára festett, *Az ember a világ ura* című alkotásából. A freskó eredetileg az akkoriban épült New York-i Rockefeller Center megbízásából készült, és az *Ember a keresztúton* címet viselte. Rivera 1933-ban végzett azzal a változattal, amelyre Lenin portréját is ráfestette, amit nem volt hajlandó eltávolítani, amikor megkérték rá. Emiatt a freskót a következő év januárjában megsemmisítették. Ezen a második, mexikói változaton Rivera Lenin mellett Trockij, Marx és Engels (az itt közölt részleten nem látható) alakját is megörökítette.

GETTY IMAGES/BRIDGEMAN

🕒 Kínos szövetség

A láthatóan feszengő Adolf Hitler a jóval magabiztosabb Benito Mussolini mellett pózol az 1934. június 14-én, Velencében tartott államközi találkozón. Ez volt az első hivatalos külföldi útja 1933-as birodalmi kancellárrá történt kinevezése óta, és ekkor találkozott először az olasz fasiszta vezérrel. Hitler korábban csodálta Mussolinit, amiért olyan sikeresen ragadta magához a hatalmat, de nem szerette megosztani a rivaldafényt az egoista, arrogáns olasz vezetővel. Idővel megváltozott a kapcsolatuk: Mussolini bosszúságára Hitler lett a tengelyhatalmak meghatározó vezetője.

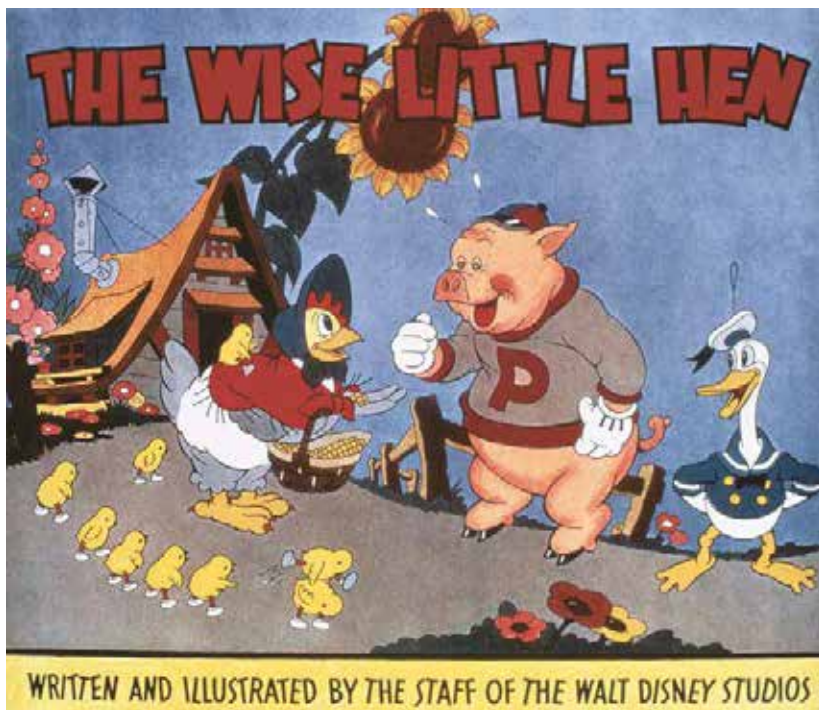
🕒 Lekaszabolják a gyilkost

Egy francia lovas rendőr lecsap Vlado Černožemskire, miután a bolgár bérgyilkos 1934. október 9-én lelőtte I. Sándor jugoszláv királyt. A király hivatalos látogatásra érkezett Marseille-be, ahol Černožemski, a macedón forradalmi szervezet tagja lelőtte; a bolgárt a tömeg azonnal megrohanta és (a jelentések szerint) agyonverte. A francia külügyminiszter, Jean-Louis Barthou is életét vesztette a merénylet során.

🕒 Teljes gőzzel előre

A *Flying Scotsman* hasít a síneken London és Edinburgh között. 1934. november 30-án a London and North-Eastern Railway vasúttársaság Class A3 4472 gőzmozdonya átlépte a 160,9 km/h sebességet, ami hivatalos rekord volt. Ezt a tempót a tesztmenet során, az East Coast Main Line vonalon mérték, Grantham közelében, és a mozdonyt Williams „Bill” Sparshatt, híres masiniszta vezette.

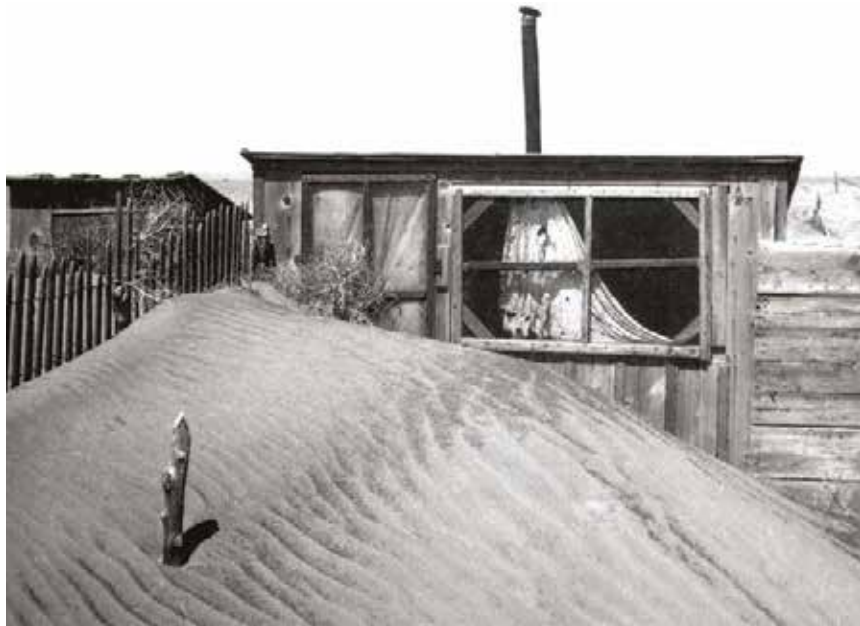

🕒 Kacsakeltető

Egy korai Walt Disney-rajzfilm plakátja. *A bölcs tyúkocskát* 1934. június 9-én mutatták be, és ebben láthatta a közönség első alkalommal Donald kacsát. Disney 1929 és 1939 között *Butuska szimfónia* címmel 75 rövidfilmet készített, elsőként használva a három színkivonatot alkalmazó Technicolor-eljárást, és kifejlesztette azt az animációs technikát.

➔ Pusztító homok

Hatalmas homokdomb zárja el egy ház ajtaját az oklahomai Cimarron Countyban, az 1930-as években az amerikai Középnugaton végigsöpörő homokvihar után. Cimarron County volt az úgynevezett „homoktál” epicentruma, amelyet a száraz, füves préri intenzív megműveléséből fakadó talajerózió hozott létre a Nagy-síkságon. A mélyszántás elpusztította a nedvességet megkötő és a talajfelszínét védő szivós füveket. 1934-ben az elhúzódozó aszály ökológiai katasztrófát okozott, ennek következtében több ezren vándoroltak a jobb jövő reményében Kaliforniába, és menekültek a középnugati szegénység elől.

➔ Nagyra törő

A német atléta, Selma Grieme a londoni White City stadionban, a Női Világjátékok magasugrás döntőjében, 1934. augusztus 10-én. 155 centiméteres ugrása alig volt kisebb, mint a testmagassága. Ezt a versenyszámot követően a 4×100-as női váltóban folytatta tovább. A Nemzetközi Női Sportszövetség 1922-ben azért indította útjára ezt a rendezvénysorozatot, mert a Nemzetközi Olimpiai Bizottság nem engedélyezte, hogy nők atlétikai és csapatjátékokban versenyezzenek. A Női Világjátékokon 19 országból érkezett, közel 200 atléta mérkőzött meg 12 versenyszámban.

➔ „14 frank és egy baba”

Arlette, a sikkasztó Alexandre Stavisky felesége egy francia magazin borítóján, 1933 végén vagy 1934 elején. Férje nagy vagyont halmozott fel hamis részvények eladásából, majd rendőröket, hivatalnokokat és politikusokat fizetett le, hogy fedezzék a csalásait. Amikor szorult a hurok, Stavisky Bayonne-ba menekült, de 1934 januárjában Chamonix-ban agyonlőtték. Halálát hivatalosan öngyilkosságként kezelték. Napvilágra került büntetési kapcsán széles körű tiltakozások kezdődtek, amelyek február 6-án, a párizsi Concorde téren a felfegyverzett rendőrséggel való összecsapásban csúcspodtak. A felirat szerint „14 frank és egy baba” volt minden, ami Stavisky 630 millió frankos vagyonából megmaradt. 🌐

Richard Overy

az Exeteri Egyetem történelemprofesszora